

Franz Dander

ISTEN HŰSÉGE

Isten irántunk való szeretetében szabad, nem áll semmiféle nyomás alatt. Másrészt szeretetében nyoma sincs az emberi szeretetet oly gyakran beárnyékoló gyengeségnek, megbízhatatlanságnak. Szeretetünk kihülhet, hűtlenek lehetünk ígéreteinkhez. Az ember hűsége erény: állhatatos törekvés, hogy kitartson a jó döntés mellett, hogy teljesítse azt, amit másoknak megígért. Istennél azonban a szeretet, szabadság, hűség egy és ugyanaz.

1. A zsidóknak mondja az Írás: ... „mert szeretett benneteket az Úr, és megtartja esküjét, amelyet atyáitoknak tett, azért vezetett ki erős kézzel és szabadított ki a szolgaság házából, a fáraónak, Egyiptom királyának a kezéből. Ismerd hát föl, hogy az Úr, a te Istened ... hűséges Isten, aki szövetségét és szeretetét az ezredik nemzedékig megőrzi azok iránt, akik szeretik és megtartják parancsait” (MTörv 7,8-9).

Evvel már utaltunk is Izrael történelmének alapvető eseményeire, mint a nagy ősatyának, Ábrahámnak és utódainak tett ígéret (Ter 12,1-3), a népi közösség kialakulása, az Ígéret földjére, Kánaánba való bevonulás és a rajta keresztül minden népre kiáradó áldás. Kezdetét veszi a szövetség, amelyet Isten köt kiválasztott népével, és ami által ez „magának Istennek” lesz „szent” népe (MTörv 7,6). Ezután Isten hűsége tulajdonképpen ehhez a szövetséghez való hűségben nyilvánul meg, amit a zsoltárok magasztalnak: „Az Úr minden útja kegyelem és hűség azoknak, akik megtartják szövetségét és törvényét” (Zsolt 25,10). Irgalma fölér az égig, hűsége a felhőkig (Zsolt 36,6). Őt, a „hűség Istent” énekli meg a király háladalában: „Valóban te vagy a sziklám és váram, nevedért vezess és irányíts engem” (Zsolt 31,6), ... „hozzád menekülök, védőpajzsom, üdvösségem záloga” (Zsolt 18,2-3). Ezt a folytonosan segítő, mentő közelséget fedezte fel Mózes és a nép Isten „tulajdonnevében”, Jahveban (= „az aki jelen van”), amit az Úr az égő csipkebokorból közölt velük (Kiv 3,13-15; 6,2). Személyes Isten ő, akihez bármikor lehet folyamodni, de aki mégis kötetlen szabadsággal, minden parancstól függetlenül kormányozza a történelmet.

a) Amikor az írásokban Istennel kötött szövetségről hallunk, ne gondoljunk egy egyszerű, jogi szerződésre, amelyet két vagy több egyenjogú „partner” kölcsönös megegyezéssel köt. Ilyet találunk emberek, népek és államok kö-

zött. Kizárólag Isten az, aki egyedül saját bensejéből eredő kezdeményezéssel és teljes szabadsággal kiválaszthat egy népet magának és megengedheti neki, hogy vele szövetséget kössön. A nép viszont ezzel meghatározott kötelezettségeket vállal magára. Így nyert Istennek Ábrahámmal és utódaival kötött szövetsége (Kiv 17,1-9) „előleges” beteljesedést a sinai szövetségben (Kiv 19-24), ami döntően hozzájárult Izrael népi és vallási kialakulásához.

b) A Bírák könyve és a próféták tanúskodnak, hogy Izrael nemegyszer hűtlen lett a szövetséghez. Isten mégis hű maradt a szövetséghez, amivel népét megajándékozta. Végül azonban új szövetséget hirdet meg, amely a sinait felülmúlja és felváltja: „Igen, jönnek a napok . . . , amikor új szövetséget kötök Izrael házával és Júda házával. De nem olyan szövetséget, mint amelyet atyáikkal kötöttem azon a napon, amikor kézen fogva kivezettem őket Egyiptom földjéről. Azt a szövetségemet ugyanis megszegették, bár uruk voltam – mondja az Úr. Ez lesz az a szövetség, amelyet majd Izrael házával kötök . . . : Bensejükbé adom törvényemet, és a szívükbe írom” (Jer 31,31-33). Vagyis nem kötőablakokra, mint a sinainál. Az Úrnak Jeruzsálem fölött mondott utolsó szava: „Igaz elhagytalak egy röpke pillanatra; de most nagy irgalommal visszafogadlak. Amikor haragom fölgerjedt, egy pillanatra elrejtettem előtted arcomat. De most örökre szóló irgalommal megkönyörülök rajtad . . . Mert a hegyek megindulhatnak, és megrendülhetnek a halmok, de az én szeretetem nem hagy el soha . . .” (Iz 54,7-10).

Ezt az ígéretet tölti be Isten fölülmulthatatlanul, véglegesen Jézus Krisztusban: megtestesülésében, evangéliumában és a megváltásban, a húsvéti titokban. A Máté-evangélium szerzője éppen azt a fő feladatot tűzte ki magának, hogy ezt igazolja. Ismételten utal arra, hogy „ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott . . .” (Mt 1,22; 2,15.17.23; 4,14; I. Jn 19,24.28.36). Az ígérek beteljesedését Péter is kidomborítja pünkösdi és a templomtérén tartott beszédében (ApCsel 2,15-36; 3,11-26). A megváltásban Jézus maga a kétségtelen „Igen, Isten valamennyi ígéretére” (2Kor 1,20).

Erre a szerződéstköti készségre és megváltásunkat irányító hűségre utal a Szentírás néha akkor is, amikor Isten „igazságosságáról” beszél, „szerződés-hű” eljárását említi. Így pl. a 85. zsoltárban: „Igazság és hűség találkoznak, az igazságosság és a béke csókot vált. A földből kisarjad a hűség, az égből igazságosság tekint le. Igen, az Úr kiárasztja áldását és földünk meghozza termését. Igazságosság jár előtte, és a béke a lába nyomán” (11-14). Hasonló módon kell értelmezni Izajás adventi felhívását is: „Harmatozzatok, egek onnan felülről, és ti, felhők, hullassatok győzelmet (= igazságosságot) . . . Én az Úr hozom ezt létre, mind” (Iz 45,8). Így kell érteni szent Pál Rómaikhoz írt levelének kifejezését: „Isten igazsága nyilvánul meg benne” (1,17); és: „Őt adta oda Isten véres engesztelő áldozatul a hitben, hogy kimutassa igazságosságát . . . mert amint ő igaz, úgy akar igazgá tenni mindenkit, aki Jézusban hisz” (3,25-26); mert a zsidók „félreismerik az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval

próbálják behelyettesíteni, nem vetik alá magukat az Istentől származó megigazulásnak" (10,3-4). De „ha vannak, akik hűtlenek lettek, vajon nem teszi hűtlenségük Isten hűségét hatástalanná? Egyáltalában nem" (Rom 3,3). Ugyanez áll Krisztusról: „Ha azonban megtagadjuk, ő is megtagad minket, de ha mi hűtlenné válunk, ő hű marad, mert önmagát nem tagadhatja meg" (2Tim 2,13).

2. A keresztény remény s bizalom tulajdonképpeni tartóoszlopa Isten velünk, emberekkel szembeni őszinte és mindenható üdvösségakarata. A reménység Istene (vö. Rom 15,13) azonban nem pusztán messziről nyújt kezet. Az üdvösség jelen rendjében segítőkészségét az Istenemberben, Krisztusban, Közbenjárónkban találjuk meg. „Általa jutottunk hozzá a hitben a kegyelemhez, amelyben élünk, és dicsekszünk a reménységgel, hogy az isteni dicsőség részesei lehetünk" (Rom 5,2). Reményünk a keresztre feszített és feltámadott Krisztusban van, aki minket megelőzött és elment, hogy Atyja házában lakást készítsen számunkra (Jn 14,2). Ebbe a felénk nyújtott és megragadott reménybe vet lelkünk égbe átnyúló „biztos horgonyt". Ott van ugyanis az Atyánál Jézus, előfutárunk és közbenjáró főpapunk, ha vétkeztünk volna (Zsid 6,18-20; 7,25; Rom 8,34; 1Jn 2,1). Egyszerűen: Krisztus a mi reményünk (1Tim 1,1). Ebben van a megváltás titkának nagy értéke: „Krisztus bennetek a megdicsőülés reménye" (Kol 1,27), azaz remény, hogy részesedünk föltámadásában. Ő reményünk alapja és célja. Aki hisz az istengyermekség mérhetetlen értékében és aki reméli, hogy Isten megadja ennek beteljesedését a mennyben, az soha sem esik az elbizakodottság hibájába; ellenkezőleg, mindig fölserken az erkölcsös életre, maga is „szent" akar lenni, amint szent nagy példaképe, Jézus (1Jn 3,1-3).

3. Keresztény reményünk megrendíthetetlen, mivel Isten üdvözítő és közbenjárónk, Krisztus akaratától függ. Mert „hűséges az Isten, aki meghívott Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak a közösségébe" ... Erőnkön felül „nem hagy megkísérteni", hanem a kísértéssel megadja, hogy kibírjuk (1Kor 1,9; 10,13). Pál bízik, hogy Isten a jó munkát, amelyet a Filippieknél megkezdett, azaz az egész közösség hitéletét „be is fejezi" (Fil 1,6; vö. 1Tess 5,24). Nincs más segítő vagy közbenjáró, akiben jobban, vagy csak ugyanannyira is bízhatnánk, mint Istenben és az egyetlen Közvetítőben, Krisztusban. És nincs olyan szorongatás, olyan kísértés, amit Isten segítő akaratának kegyelme le ne győzne.

Kétségtelen, reményünkhöz éppúgy tapadhat bizonyos sötétség, mint hitünkhöz. Sokminden okozhat gondot, sokmindenből eredhet kísértés a remény ellen is. Pl. sokszor nincs kézzelfogható bizonyítékunk, hogy cselekedetünk sikeres volt. Máskor a jövő bizonytalan, nem könnyen bízunk rá magunkat teljesen egy láthatatlan és néma segítőre. Főként pedig saját gyengeségünk, si-kertelenségünk megtapasztalása nyugtalaníthat. Ezek a kísértések azonban reményünk megtisztulását, tudatosabb kifejlődését és kipróbálását eredményez-

hetik. Mert „a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A reménység pedig nem csal meg” (Rom 5,3-5).

Amikor tehát mi keresztények „sóhajtozunk szívünkben” és várjuk testünk megváltását (a halottak feltámadásakor), akkor gondoljuk meg, hogy „megváltásunk még reménybeli”, azaz mint reménykedők várjuk a beteljesedést. „A remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk állhatatosan” (Rom 8,23-25).

És ha Ábrahám példájára (Ter 15,2-4; Rom 4,18-22) minden evilági remény ellenére egyedül csak Istenbe vetett bizalommal kellene járnunk életünk útját, akkor vígasztaljon a népek apostolának tapasztalata és győzelemittas szava: „Ha Isten velünk, ki ellenünk? ... Ki szakíthat el bennünket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség? Üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard? ... De mindezekben diadalmaskodunk őáltala, aki szeret minket” (Rom 8,31-37).

4. Isten hűségének elmékedése növelje a mi hűségünket. Ránk is áll: ahol szövetség, ott elkötelezettség. Isten követelései az Újszövetségben is érvényben maradnak. Most „Krisztus törvénye” (Gal 6,2) kötelez. Hogy megmaradjunk szeretetében, hogy kimutassuk hűségünket az „Ő parancsait” (Jn 14,15.21; 15,10.14) kell megtartanunk, amelyeket a szeretet „új” parancsában foglalt össze (Jn 13,34; 15,12; vö. 1Jn 2,3-5; 5,2). A törvény „betűje” helyébe, amely „ő” (2Kor 3,6; Rom 7,6), a Jézus Krisztus iránti elkötelezettség lépett. Nemcsak kinyilvánította számunkra Isten eredeti, meghamisíthatatlan akarátát, megváltó kegyelmével képessé is tesz, hogy megtarthassuk. Ezért vési szívünkbe szövetsége jegyét a keresztségnél, ezért árasztja ránk Lelkét (Jn 16,13), aki megtanít a teljes igazságra. Az Ő erejében a külső parancsokban is az Atya szavát fedezzük fel, szeretetének útmutatásait. Ilyen, üdvösségünk előmozdítására rendelt utasításokat az egyházi előljárók is kibocsáthatnak, amint már szent Pál is tette a tesszalónikai híveknél „Urunk, Jézus által” (1Tesz 4,2).

Az Isten és az egyház törvényeinek megtartásánál ügyeljünk azonban arra, hogy ne essünk külsőségbe, farizeizmusba, vagyis ne akarjuk magunkat Isten előtt külső teljesítményekkel igazolni, mintha mindezt saját erőnkben tettük volna. A törvény keresztény megtartása legyen felelet arra a szeretetre, amellyel Isten minket – minden teljesítményünk előtt – jóval megelőzőtt (1Jn 4,9-11). Ez a szeretet készítette Őt szövetségkötésre az emberekkel, s ez teszi most is lehetővé szívünkben, hogy hozzá kiáltunk: „Abba, atyánk” (Gal 4,6; Rom 8,15). Csak akkor felelünk mi is szabadon és hűségesen a tőle fölkinált szövetségre, ha ez a lelkület tölti be szívünket: „Ahol az Úr Lelke, ott a szabadság” (2Kor 3,17).